

demnitatea pusă în câmpul și libertatea amenințată de cizme. Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania, cum se numește piesa, se vrea o privire asupra istoriei mai vechi și mai noi, se vrea o privire asupra Transilvaniei, nu numai fiindcă aici Pirvan și Daicoviciu au găsit începuturile noastre ca neam, ci fiindcă și alți cărturari și scriitori au considerat că Ardealul este patria noastră mămă.

Ar fi o nerozie, desigur, să se creadă că cine iubește Moldova nu iubește și Oltenia și Muntenia sau cine cinste Transilvania nu are în vedere și măreția și frumusețea întregului rotund al patriei noastre. Ridicîndu-i un monument de aur lui Mircea cel Bătrîn, Eminescu nu înseamnă că i-a venerat mai puțin pe Ștefan cel Mare sau pe Rareș, sau pe alți străluciți cîntori de țară. Aș vrea, deci, să se înțeleagă că punerea în lumină a unui colț din Transilvania este un semn adus de scriitorii noștri întregului spațiu românesc, așa cum slăvirea lui Penes Curcanul, bunăoară, înseamnă o laudă adusă armatei române, ce desăvîrșea, în acel timp, un act de răscruce. Măria din piesa mea face parte dintr-un șir de femei anonime care au stat la temelie istoriei. Această alcătuire umană, puternică și fragilă, este izbită mereu, ca o bancă în furtună, de valuri nemiloase, ce-i vor parcă — nepăsătoare! — picirca. Și, pentru ce? Ca să nu existe nimic nesupus lor? Tristețea Măriei vine din zguduirea ei lăuntrică de către aceste valuri de jale, ce încearcă să-i distrugă firea ei solară, cîntecul, măreția. Măria este o ființă liberă, și viața ei va fi mereu punctată de apriga luptă dintre libertatea ei și necesitatea istoriei. Dar, nu de puține ori, trestia gânditoare care este omul, după cum spune Pascal, alcătuirea aceasta fragilă, pe care o apleacă și poate s-o rupă și vîntul, se arată, în fața eroizității timpului și istoriei și în fața năpraznicelor valuri și suferinți, mai rezistentă ca o stîncă. Această frumusețe morală (care o face să se împotrivicească violenței și intereselor altora, ce par să aibă înfașșurarea, aproape, a destinului orb) îi dă Măriei o distincție de sublim. Măreția ei nu iese în lumină printr-o luptă de stradă, ci mai degrabă prin protejarea liniilor de forță dintotdeauna ale vieții, care sînt munca și demnitatea, adevărul și încă atîtea alte cuvinte ce pot fi ușor transformate în vorbe... Mi-ar plăcea să văd o identificare a ei cu locurile în care ea trăiește, cu destinul unei colectivități umane. Dacă Aristofan spune că are în vedere, în piesele sale, binele public, de ce n-am încerca și noi să apărăm acest bine prin viața Măriei, o anonimă, o femeie din Transilvania, în al cărei suflet bătit de opreliști și dureri binele își arată, neclintit, forța sa de lumină, pusă în slujba marelui bine public... Măria este unul dintre soldații anonimi ai desăvîrșirii noastre.

D. R. P.

„Rampa“, acum 50 de ani august 1929

„Cum luptați cu căldurilo?“ întrebă un redactor citeva personalități culturale rătăcite prin oraș. Perpessicius: „N-am timp să mă lupt și cu căldurile. Lupt cu finanțele!“ Tănase, care iarna trecută s-a înzăpezit de citeva ori în turneu, nu se plînge de căldură. Sică Alexandrescu: „Am pus în repetiție o comedie intitulată 20 de zile de răcoare. N. Vlădoianu (directorul „Albanbrei“, eternul adversar al lui Tănase): „Am de gînd să mă răcoresc recitînd borderourile încasărilor de la Cărbuș!“ ● Liviu Rebreanu, directorul primei noastre scene, anunță înființarea unui „studio“ după

modelul scenelor similare din Berlin și Paris ● Din *Parodiile toride* ale lui N. Constantinescu, un fragment din „Glossă“: „Nădușit, cu fața tristă / De-a căldurilor ponoase / Mergi la teatre de revistă / La „Elita“ sau „Tănase“. / Dar revista ce se naște / Și trei ore ține poate / Pentru cine le cunoaște / Toate-s vechi și nouă-s toate“ ● De la toamnă, un serios concurent artistic. Teatrul „Ventura“. Se anunță ansamblul. Alături de director, vor juca Maria Filotti, George Vraca, George Timică, Maria Mohor, Pop Marțian, Aura Buzescu, Constantin Toncanu, Marietta

Deculescu, Ionel Țăranu, Jules Cazaban etc. Mulți, foarte mulți tineri, victoare „stele“ ale teatrului românesc ● Plutește în aer un nou scandal în lumea teatrului. Victor Eftimiu a terminat piesa *Marele duhovnic* și a încredințat rolurile principale lui Tony Bulandra și George Storin. Împotriva piesei vor începe în curînd proteste energice, dar ea va avea succes de public ● Gongul noii stagiuni bate astăzi-seară. 31 august, la Teatrul Național din București. Nici nu s-au stins ecourile vacanței și B. Bulfinski, I. Morțun, Sorana Topa, N. Bălățeanu, G. Ciprian, G. Calboreanu, I. Finteșteanu, N. Brancușir etc. evocă epoca lui Ion Vodă Armeanul din drama lui Mihail Sorbul, *Letopisești*. Pofțiți la teatru!

I. N.